

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 31.03.2021
Kabul Tarihi / Date Accepted : 20.05.2021
Yayın Tarihi / Date Published : 15.09.2021

 <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.64908-907266>

PRAGMATİK DİL TESTİ-2 (PDT-2) TÜRKÇEYE UYARLANMASI*

Burcu AKTAŞ¹, İlknur ÇİFCİ TEKİNARSLAN²

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, 6-12 yaş arası çocukların pragmatik dil becerilerini değerlendirmek amacı ile Phelps-Terasaki ve Phelps-Gunn (2007) tarafından geliştirilmiş olan "Test of Pragmatic Language-2 (TOPL-2)" ölçme aracının Türkçeye uyarlama ve standardizasyon çalışmasını yapmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, Bolu ili Merkez ilçesinde yer alan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olan ilkokulları ve ortaokulları arasından seçilen 14 okul, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon merkezleri arasından seçilen 5 merkez ve bu merkezlere devam eden 6-12 yaş arası tipik gelişim gösteren 260 çocuk ve gelişimsel geriliği olan 52 çocuk oluşturmuştur. Testin uyarlama çalışmasında, uluslararası test uyarlama ilkeleri izlenmiş, testin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasına tüm örneklem grubu dâhil edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda testin güvenilirlik katsayısı KR-20 .0.98, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı PDT-2 tüm ölçekte .97, PDT-2 alt boyutlarında sırasıyla Fiziksel Bağlam .81, Dinleyici .95, Konu .95, Amaç .97, Görsel-Jest İpuçları .84, Soyutlama alt boyutunda .89 olarak hesaplanmıştır. Geçerlik çalışmasında testin tipik gelişim gösteren ve gelişimsel geriliği olan çocukların pragmatik dil becerilerini birbirinden ayırt edebildiği bulunmuştur. Madde analizi sonucunda madde güçlük ve madde ayırt edicilik değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu belirlenmiştir. Yapılan uyarlama sonucunda testin Türk dili ve kültürüne uygun, güvenilirliği ve geçerliliği yüksek bir test olduğu, Türk çocuklarının pragmatik dil becerilerini değerlendirmek için kullanılabilir nitelik taşıdığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil ve iletişim becerilerinin değerlendirilmesi, pragmatik dil becerileri, pragmatik dil testi-2

ADAPTATION OF TEST OF PRAGMATIC LANGUAGE-2 (TOPL-2) TO TURKISH

ABSTRACT

The aim of this research is to adapt and standardize the "Test of Pragmatic Language-2 (TOPL-2)" measurement tool into Turkish, which was developed by Phelps-Terasaki and Phelps-Gunn (2007) to evaluate the pragmatic language skills of children aged 6-12. The study group of the research included 260 typical developed children and 52 children with developmental delay between the ages of six to twelve years attending the schools and institution chosen among 14 the primary schools and secondary schools that are affiliated to the Ministry of National Education, and special education and rehabilitation institutions in the central district of Bolu province. In the adaptation study of the test, international test adaptation principles were carefully applied. The entire sample group was included in the validity and reliability study of the test. As a result of the analysis, the reliability coefficient of the test was calculated as KR-20 .0.98, and the Cronbach alpha reliability coefficient PDT-2 as .97 for the whole scale, in PDT-2 sub-dimensions, Physical Context was calculated as .81, Audience as .95, Topic as .95, as Purpose .97, as Visual-Gestural Cues .84, as Abstractions .89. In the validity study, it was found that the test can distinguish the pragmatic language skills of children with normal development and developmental delay. As a result of item analysis, it was determined that item difficulty and item discrimination values were within acceptable limits. As a result of the study, it has been determined that the test is suitable for Turkish language and culture, has a high level of reliability and sufficient validity, and the test can be used to evaluate the pragmatic language skills of Turkish children.

Keywords: Language and communication skills, pragmatic language skills, test of pragmatic language-2

* Bu çalışma doktora tezinin bir kısmından üretilmiştir.

¹ Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, burcuaktas@ibu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4421-9891>

² Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ilknur_cifci@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5028-3289>

1. GİRİŞ

Başarılı bir iletişim için, dilbilimsel olarak bize verilen bilgilerin ötesine geçebilmemiz ve bilgi birikimimizi ifade edebilmemiz gerekmektedir. Çünkü çoğu bağlamsal durum ve sosyal faktör, dilimizin yorum ve dil ifadelerini sürekli olarak etkilemekte ve değişime uğratmaktadır (Loukusa vd., 2018). Bir çocuğun önbilgi ve deneyimlerini dil ile bütünleştirip anlam çıkarması ve dilde belirsiz olan durumları çözebilmesi için pragmatik bağlamı kullanabilmesi gerekmektedir (Norbury, 2013). Bu sebeple dilin biçim ve içerik bileşenlerinin çocukların dil gelişiminde son derece önemli olmasına rağmen, bir söylemin bağlama uygunluğu ve başarısı; bir cümlenin dilbilgisi, kelime bilgisi ve anlamından çok daha fazlasına bağlıdır (Ninio & Snow 1999, akt. Russell & Grizzle, 2008). Çocuğun kelime, sözdizimi, fonoloji gibi dilin yapısal özelliklerini bilmenin yanı sıra bu özelliklerin konuşmacı niyetleri ve bu niyetleri işaret eden sözlü-sözsüz işaretlerle nasıl birleştiğini de bilmesi ve dilin yapısal yönlerini çevresel bağlam, toplumsal normlar ve beklentilere göre yorumlaması gerekmektedir. Pragmatik, iletişimsel bir niyetin; söyleme ilişkin kurallar, sosyal - kültürel bağlam ve dinleyici özelliklerine göre düzenlenerek etkili ve uygun bir şekilde aktarılmasıdır.

Söyleme ilişkin kuralların kullanımı, konuşma sırasının iletişim ortağının dönüşü ile nasıl bağlanacağı, konuşma konularının nasıl başlatılacağı ve nasıl sürdürüleceği, konuşma sırasının nasıl alınacağı, konuşmanın farklı iletişim ortaklarına göre ya da farklı ortam ve bağlamlara göre nasıl uyarlanacağı, konuşma süresince iletişim ortağının bilgisini önceden tahmin edebilme ve aktarılmak istenen bilgilerin nasıl paylaşılacağı bilgisi ile sıra alma, sözsüz davranışların kullanımı (jest, mimik ve beden dili), konu-tema yönetimi, varsayımların kullanımı, iletişimsel bozulmaların düzeltilmesi, iletişim ortağına geribildirimde bulunma iletişim için gerekli pragmatik yeterliliği sağlayan becerilerdir (Balkom & Verhoeven, 2004; Prendeville, 2009).

Pragmatik dil becerilerinde yaşanan güçlükler dilin diğer alanlarında yaşanan güçlüklerden farklıdır. Pragmatik güçlükler dilin yapısal yönlerinden ziyade, konuşma değişimine ilişkin kurallar, bağlam dışı konuşma, uygunsuz kesintiler, konu değişikliklerine uygun şekilde uyamama ve yanıt verememe, uygunsuz sıra alma (çok fazla konuşma ya da iletişim ortağına sürekli olarak cevap vermeme), niyetleri aktarma ya da anlama problemleri, dinleyiciye çok fazla ya da az bilgi verme gibi sosyal etkileşimi kesintiye uğratan davranışları içermektedir (Camarata & Gibson, 1999; Helland & Heimann, 2007; Landa, 2005). Günlük etkileşimlerde bu tarz eksiklikler görülebilmektedir ancak bu eksiklikler konuşmacının sohbet etme yeteneğini önemli ölçüde etkiliyorsa pragmatik dil bozukluğundan söz edilebilmektedir.

Pragmatik dil becerilerinde yaşanan güçlükler çocukların sosyal ve akademik başarılarını etkilemektedir. Yapılan çalışmalar pragmatik dil becerilerindeki eksikliklerin çocukların sosyal ilişkilerini ve akran kabulünü etkilediğini (Brinton vd., 1998, Ergin, 2012, Hart & Risley, 1994, akt. Tezel, 2015) göstermektedir. Bireylerin bağımsız olarak toplumda yer edinmeleri, sosyal kabulleri, akademik ve sosyal başarıları açısından pragmatik dil becerilerinde yeterli olması önemlidir. Çocuğun dil kullanımında yeterli olup olmadığını belirleyebilmek, yeterliliği arttırmak için gerekli hedef becerileri seçebilmek, gerekli destekleri verebilmek için çocukların pragmatik gelişimlerini değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca pragmatik dil bozukluğu (PDB), Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-V (DSM-V)'te (2013) ayrı bir tanı kategorisi olarak ele alınmış ve diğer gelişimsel bozukluklardan ayrılmıştır. Böylece PDB' ye ilişkin tanı kriterleri netleşmiş ve tıbbi tanı konabilmesi kolaylaştırılmıştır. Bu durum aynı zamanda pragmatik dil becerilerini değerlendirecek değerlendirme araçlarına yönelik ihtiyacı da arttırmıştır. Türkiye'de PDB tanısı alan ve pragmatik dil becerilerinde güçlük yaşayan çocukların istatistiksel oranına yönelik veri bulunmamaktadır. Gerekli müdahale programlarının hazırlanması ve destek hizmetlerinin sağlanması açısından çocukların PDB'nin değerlendirilmesi önemli görülmektedir. Bu verilerin elde edilebilmesi için formal değerlendirme araçlarına gereksinim vardır. Ancak tüm önemine rağmen pragmatik dil becerilerine ilişkin "gelişimsel normlar" bilgisi ve bu becerileri değerlendirecek değerlendirme araçları oldukça sınırlılık göstermektedir.

Pragmatik becerilerin değerlendirilmesi, dil becerisini değerlendirme ve ölçmenin en zor yanlarından biri olup (Adams vd., 2002; Young vd., 2005), sosyal olarak ayrıştırılmış ortamlarda incelenebilen diğer dil alanlarıyla aynı şekilde ölçülememektedir (Simmons vd., 2014). Pragmatik becerileri değerlendirmede yaşanan zorlukların çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Öncelikli olarak pragmatik beceriler ile ilgili 'gelişimsel normlar' bilgisi sınırlıdır. Bu nedenle pragmatik becerilerin sadece yaklaşık ortaya çıkma yaşı bilinmektedir. Ayrıca pragmatik beceriler, erken çocukluk döneminde ortaya çıkan bireysel etkileşim biçimlerinden etkilenmektedir ve bu durumun değerlendirme sırasında nasıl ele alınacağı konusu belirgin değildir (Adams, 2002). Bununla birlikte pragmatik beceriler, birbiri ile karmaşık ilişkilere sahip birden çok değişkeni barındırmaktadır. Yaş ve bilişsel etmenler pragmatik becerileri etkilemekte, bu nedenle değerlendirme sürecinde farklı işleme seviyelerini içeren davranışların sentezinin oluşturulması gerekmektedir (Alev, 2011). Son olarak pragmatik beceriler; ortama, bağlama ve dinleyicilere göre farklılık göstermektedir ve değerlendirme sırasında bunun kontrol altına alınması mümkün olmamaktadır (Adams, 2002). Belirtilen nedenlerden ötürü değerlendirme sürecinde yalnızca bir alanın incelenmesi genel durum hakkında yeterli bilgi sağlayamamaktadır. Aynı zamanda pragmatik beceriler ile ilgili tüm davranışlar net olarak sergilenememektedir ve bu davranışlar değerlendiricinin çıkarımında bulunmasını da gerektirmektedir. Bu nedenle

pragmatik dil becerilerini değerlendirirken geniş kapsamlı bir ölçme aracına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araç aynı zamanda mevcut dil özelliklerinin yanı sıra çocukların pragmatik dil becerilerindeki eksikliklerinin nedenlerini de vermeli ve güçlü kuramsal bilgilere dayanmalıdır (Adams, 2002).

Pragmatik becerilerin değerlendirilmesi için kullanılan yöntemlere bakıldığında; “Standardize Testler”, “Kontrol Listeleri ya da Profiller” ve “İletişimin Doğal Ortamda Bir Kodlama Sistemiyle Değerlendirilmesi” ölçme araçlarının kullanıldığı görülmektedir (Adams, 2002). Pragmatik becerileri değerlendirmek için kullanılan kontrol listeleri, ebeveyn raporları ve standart olmayan gözlemsel değerlendirmeler, çocuğun mevcut performans düzeyi hakkında iyi bilgi vermekte ancak her zaman yeterli olamamaktadır (Reichow vd., 2008). Pragmatik güçlüğü olan çocukların standart bir test ortamı gibi somut bir bağlamda ve daha net yönergeler verildiğinde doğal ortamda olduğundan çok daha iyi performans gösterebilecekleri düşünülmektedir (Bishop & Adams, 1989, akt. Volden & Phillips, 2010). Ayrıca, gözlem süresince pragmatik beceriler ile ilgili belirli bir davranışın görülmemesi durumunda, davranışın hiç oluşup oluşmadığı ya da incelenen süre boyunca oluşup oluşmadığı konusunda karar vermek güç olmaktadır (Adams, 2002; Bishop, 1998, akt. Volden & Phillips, 2010). Standardize testler; bireyin performansının diğer bireylerin performanslarıyla karşılaştırılmasına izin vermesi, genellikle yönetimi kısa süreli ve diğer değerlendirme biçimlerine göre daha objektif olması sebebiyle avantajlıdır (Adams, 2002; Hoffman, 2011). Ek olarak, standardize testler, müdahale öncesi ve sonrası davranışların karşılaştırılmasında da yararlı olabilmektedir (Hoffmann, 2011).

Pragmatik becerilerin değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanılan standardize testler arasında; Konuşma Dilinin Kapsamlı Değerlendirilmesi [Comprehensive Assessment of Spoken Language – CASL (Carrow-Woolfolk, 1999)], Dil Temellerinin Klinik Değerlendirilmesi [Clinical Evaluation of Language Fundamentals - CELF (Semel vd., 2000), Anlama ve İfadenin Değerlendirilmesi [Assessment of Comprehension and Expression (6– 11) (Adams vd., 2001)] bulunmaktadır. Ancak bu testler dilin çıkarımsal anlama ve yorumlanmasına yönelik alt testler içermekte ve yalnızca pragmatik dil becerilerine odaklanmamaktadır (Adams, 2002). Pragmatik Dil Testi-2 (PDT-2) [Test of Pragmatic Language-Second Edition (TOPL-2; Phelps-Terasaki & Phelps-Gunn, 2007)] pragmatik dil becerilerini tüm boyutları ile ele almaktadır.

PDT-2, pragmatik dil becerilerini değerlendirmede kullanılan norm temelli standardize testlerden biridir. PDT-2, 6-12 yaş aralığındaki çocukların pragmatik dil becerilerini 43 madde ile kapsamlı olarak değerlendirmektedir. Pragmatik dilin, fiziksel bağlam, dinleyici, konu, amaç, görsel-jest ipuçları, soyutlamalar ve pragmatik değerlendirme olmak üzere yedi temel bileşeni hakkında bilgi vermektedir. 6-7 yaş için ilk 17 madde uygulanmakta, 8-18 yaş için 43 maddenin tamamı uygulanmaktadır. Ayrıca, pragmatik becerilere ilişkin ek bilgi sağlamak için 19 seçmeli pragmatik değerlendirme (PE) maddesi bulunmaktadır. Pragmatik değerlendirme maddeleri; çocukların verdikleri yanıtların işe yarayıp yaramayacağına ya da neden işe yarayacağına ilişkin görüşlerini almaya yöneliktir. PDT-2 doğal günlük iletişim ve sosyal etkileşimler etrafında dönen anlatıları ve hikâye bağlamını kullanmaktadır.

PDT-2 ile yapılan çalışmalar incelendiğinde; Türkiye’de Özduvan (2005), tipik gelişim gösteren çocuklarda zeka ve pragmatik dil becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek istediği çalışmada PDT (TOPL) ilk versiyonunu kullanmıştır. Bu amaçla PDT’nin geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Çalışmada PDT iç tutarlık katsayısı .74 olarak hesaplanmıştır. Faktör analizi sonucunda testin 11 alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Madde ayırt edicilik hesaplamaları sonucunda testin son halinde 21 maddenin yer almasına karar verilmiştir. PDT-2’nin orijinal dili Amerikan İngilizcesi olmakla birlikte Portekizce (Carvalho vd., 2015) ve Arapçaya (Aldualis, 2013) uyarlaması yapılmıştır.

Alanyazında pragmatik becerileri değerlendirme alanında çalışmaların yapıldığı ancak pragmatik dil becerilerini değerlendirmeye yönelik ölçek çalışmalarının oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Türkiye’de pragmatik dil becerilerini tüm yönleri ile değerlendirmek için geliştirilen standardize bir testin bulunmadığı, Türkçeye uyarlaması yapılan değerlendirme araçlarının ise kontrol listeleri (Alev, 2011; Düver, 2006; Ünal, 2014) ve iletişim profilleri (Tezel, 2015) ile sınırlı olduğu görülmektedir. Ülkemizde pragmatik dil becerilerini değerlendirmede kullanılan ölçme araçları arasında; Düver (2006) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan İletişim Becerileri Kontrol Listesi [Children’s Communication Checklist-(CCC)], Alev (2011) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Pragmatik Dil Becerileri Envanteri [Pragmatic Language Skills Inventory], Ünal (2014) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan İletişim Becerileri Kontrol Listesi-2 (CCC-2) [Children’s Communication Checklist-Second Edition (CCC-2)] ve Tezel (2015) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Okul Öncesi Çocuklarda Günlük İletişim Becerilerinin Pragmatik Profili [The Pragmatics Profile of Everyday Communication Skills in Pre-School Children] bulunmaktadır. Ayrıca uyarlaması yapılan mevcut ölçme araçlarına bakıldığında İletişim Becerileri Kontrol Listesi (CCC)’nin “konuşma, sözdizimi, konuşmanın uygunluğu, tutarlılık, stereotip dil, bağlam kullanımı, çevreyle uyumluluk, sosyal ilişki, ilgiler, pragmatik” alanlarına, İletişim Becerileri Kontrol Listesi-2 (CCC-2)’nin “konuşma, sözdizimi, semantik, tutarlılık, konuşmanın uygunluğu, stereotip dil, bağlamın kullanımı, sözel olmayan iletişim, sosyal ilişki, ilgiler” alanlarına, Pragmatik Dil Becerileri Envanteri’nin “sınıf içi etkileşim becerileri, sosyal etkileşim becerileri, kişisel etkileşim” alanlarına, Okul Öncesi Çocuklarda Günlük İletişim

Becerilerinin Pragmatik Profili'nin "iletişimsel fonksiyonlar, iletişime cevap verme, etkileşim ve sohbet, içerik çeşitliliği" alanlarına odaklandıkları, pragmatik becerileri bütüncül olarak ve ayrıntılı biçimde değerlendirmedikleri, pragmatik dilin belirli yönlerine odaklandıkları görülmektedir. Pragmatik dil becerilerinin değerlendirilmesinde kullanılan ölçme araçlarının sınırlı olması; bu becerilerde problem yaşadığı düşünülen çocukların değerlendirilmesi, tanılanması, gelişimlerinin izlenmesi konusunda sorunlara neden olabilmektedir.

Pragmatik Dil Testi-2 (PDT-2), pragmatik dil becerilerini bütün yönleri ile değerlendiren standardize bir testtir. Değerlendirme sürecinde doğal-günlük bağlamları ve etkileşimleri içeren resimlerin ve hikayelerin kullanılması pragmatik becerilere ilişkin birçok farklı bağlam sunulmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda resim ve hikayeler, uygulamacı-çocuk etkileşimine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle "Test of Pragmatic Language-2 (TOPL-2)" değerlendirme ölçeğinin Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmasının alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmüş, bu doğrultuda araştırmanın yapılması planlanmıştır.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, 6-12 yaş arası çocukların pragmatik dil becerilerini değerlendirmek amacı ile Phelps-Terasaki ve Phelps-Gunn (2007) tarafından geliştirilmiş olan Pragmatik Dil Testi-2 (PDT -2) [Test of Pragmatic Language-2-TOPL-2] ölçme aracının Türkçeye uyarlama ve standardizasyon çalışmasını yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda;

"Pragmatik Dil Testi-2 (PDT -2) 6-12 yaş arası çocuklarda pragmatik dil becerilerini değerlendirme için geçerli ve güvenilir bir araç mıdır?" sorusuna yanıt aranmıştır.

1.2. Araştırmanın önemi

Pragmatik dil becerileri oldukça karmaşık bir gelişim süreci izlemektedir. Pragmatik dil becerilerinde yaşanan güçlükler ve Pragmatik Dil Bozukluğunun belirtileri hakkında açık bir semptom listesi bulunmamaktadır. Ayrıca pragmatik dil bozukluğuna ilişkin özellikler Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), Özgül Dil Bozukluğu (ÖDB) ile benzerlikler göstermektedir (Camarata & Gibson, 1999). Bu nedenle PDB'nin sınıflanması ve ayrı bir tanı varlığı olarak kabul edilmesi konuları netlik kazanmamıştır. Ancak DSM-V (2013) PDB'yi ayrı bir tanı kategorisi olarak ele almış ve diğer gelişimsel bozukluklardan ayırmıştır. Bu durum pragmatik dil becerilerini değerlendiren ölçme araçlarını oldukça önemli kılmaktadır. Ayrıca pragmatik alanlarda yaşanan güçlükler çocukların sosyal etkileşimsel ve akademik alandaki performanslarını etkileyebilmektedir. Bu alanda güçlük yaşayan çocukların belirlenmesi, bu çocukların pragmatik dil becerilerinin bütünüyle ve ayrıntılı olarak değerlendirilmesi, uygun müdahale programlarının geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Ek olarak pragmatik dil becerilerinde güçlük yaşayan çocukları norm grubu ile karşılaştırabilecek ölçme araçlarına da gereksinim duyulmaktadır. PDT-2, pragmatik dil bozukluğu olan çocukların ve pragmatik dil becerilerinde güçlükler yaşadıkları bilinen gelişimsel geriliği olan çocukların pragmatik dil becerilerinin değerlendirilmesinde kullanılacak standardize bir ölçme aracıdır. PDT-2 pragmatik dil bozukluklarını tarama, tanılama, müdahale ve izleme süreçlerinde kullanılabilir. Pragmatik dil becerilerinde gerilik gösteren çocukların belirlenmesi, bu çocuklara yönelik önleyici müdahale programlarının hazırlanması, müdahale öncesi ve sonrası pragmatik dil becerilerinin karşılaştırılmasına olanak sağlaması, pragmatik dil becerilerine ilişkin gelişimsel süreçlerin takip edilebilmesi açısından PDT-2 ölçme aracının önemli olduğu düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırma bir ölçek uyarlaması içerdiğinden "temel araştırma" niteliği taşımaktadır.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; Bolu ili Merkez ilçesinde yer alan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilkököl, ortaokul ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam eden 6-12 yaş arası tipik gelişim gösteren 260 çocuk ve gelişimsel geriliği olan 52 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada gelişimsel geriliği olan grubu pragmatik dil becerilerinde güçlükler yaşadıkları bilinen otizm spektrum bozukluğu (OSB) ve zihin yetersizliği olan çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmada çalışma grubu iki aşamalı olarak seçilmiştir. İlk aşamada "uygun örnekleme" yöntemi ile şehir merkezinde yer alan ve ulaşımı kolay olan, göreceli olarak geneli yansıtabileceği düşünülen okullar ve bu okullara devam eden öğrenciler seçilmiştir. İkinci aşamada 'ölçüt örnekleme' yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu için bazı ölçütler belirlenmiştir. Tipik gelişim gösteren çocuklar için: a) 6-12 yaş arasında olması, b) herhangi bir gelişimsel gerilik tanısı almamış olması ve c) anadilin Türkçe olmasıdır. Gelişimsel geriliği olan çocuklar için: a) 6-12 yaş arasında olması, b) zihin yetersizliği veya otizm spektrum

bozukluğu tanılarında birisini almış olması (ICD-10 kriterlerine göre), c) işitme yetersizliği / ikincil bir yetersizliğin olmaması, d) araştırmacı tarafından geliştirilen kontrol listesinde yer alan becerileri sergilemesi olarak belirlenmiştir.

PDT-2 çocukların yanıtlarını sözlü olarak ifade etmelerini gerektiren bir testtir. Bu nedenle PDT-2'nin uygulanacağı tüm çocukların kendilerini sözel olarak ifade edebilmeleri gerekmektedir. Araştırmada çocukların bu önkoşulu taşıyıp taşımadıklarını belirlemek amacı ile araştırmacı tarafından çocukların alıcı ve ifade edici dil becerilerini değerlendirecek bir Kontrol Listesi geliştirilmiştir. Kontrol listesi geliştirilirken önce alanyazın taraması yapılmış ardından uzman görüşü alınmıştır.

Çalışma grubunda yer alan çocuklara ilişkin demografik özellikler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1.

Katılımcılara İlişkin Demografik Özellikler

Yaş	Tipik Gelişim Gösteren Çocuklar				Gelişimsel Geriliği Olan Çocuklar							
	Kız		Erkek		Cinsiyet				Yetersizlik Türü			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
6 yaş	22	8,46	21	8,07	0	0	1	1,92	1	1,92	0	0
7 yaş	30	11,53	21	8,07	3	5,76	5	9,61	8	15,38	0	0
8 yaş	13	5	18	6,92	4	7,69	6	11,53	8	15,38	2	3,84
9 yaş	17	6,53	20	7,69	4	7,69	4	7,69	7	13,46	1	1,92
10 yaş	21	8,07	18	6,92	4	7,69	5	9,61	8	15,38	1	1,92
11 yaş	14	5,38	18	6,92	4	7,69	3	5,76	6	11,53	1	1,92
12 yaş	16	6,15	11	4,23	6	11,53	3	5,76	9	17,30	0	0
Toplam	133	51,15	127	48,84	25	48,05	27	51,92	47	90,38	5	9,61

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak Pragmatik Dil Testi-2 (PDT-2) Türkçe formu ve Otizm Davranış Kontrol Listesi kullanılmıştır. Pragmatik Dil Testi-2 (PDT-2) Türkçe formu veri toplama sürecindeki tüm örnekleme uygulanmıştır. Otizm Davranış Kontrol Listesi ise yalnızca OSB olan çocuklara uygulanmıştır.

2.3.1. Pragmatik Dil Testi-2 (PDT-2) [Test of Pragmatic Language- 2 (TOPL-2)]

Araştırmannın verileri Phelps-Terasaki ve Phelps-Gunn (2007) tarafından geliştirilen Pragmatik Dil Testi-2 (PDT-2) [Test of Pragmatic Language-2 (TOPL-2)] kullanılarak toplanmıştır. PDT-2'nin Türkçeye uyarlamasının yapılmasına ilişkin resmi izinler Pro-Ed yayınevi ile yapılan yazışmalar sonucunda alınmıştır.

PDT-2 pragmatik dil becerilerini bütüncül olarak değerlendiren standardize bir testtir. Pragmatik dil becerilerinin etkili bir biçimde değerlendirilebilmesi için sosyal etkileşimin dinamiklerini yansıtan durumlar gerekmektedir. PDT-2 bu gereksinimi karşılamak için doğal, günlük iletişim ve sosyal etkileşimler etrafında dönen anlatıları ve hikâye bağlarını kullanmaktadır.

PDT-2 pragmatik dil becerilerinin yedi temel alt bileşeni değerlendirilmektedir. Bu bileşenler; fiziksel bağlam, dinleyici, konu, amaç, görsel-jest ipuçları, soyutlamalar ve pragmatik değerlendirmedir. PDT-2, 6-18 yaş arası öğrencilerin pragmatik dil becerilerini 43 maddede değerlendirmektedir. Ek olarak pragmatik becerilere ilişkin ek nitel bilgiler sağlamak için 19 seçmeli pragmatik değerlendirme (Pragmatic Evaluation-PE) maddesi vardır. Uygulayıcı maddeyi sunmak için resimli kitabı kullanmaktadır.

PDT-2, 1136 kişilik bir örnekleme ile 21 eyalette standardize edilmiştir. PDT-2 iç tutarlılık güvenilirliği Cronbach'ın alfa katsayısı kullanılarak araştırılmıştır. Pragmatik Dil Kullanım İndeksi için güvenilirlik katsayısı .91'dir. İçerik geçerliliği: PDT-2 durumsal, söylem ve semantik bağlama dayalı bir modele sahiptir. Ölçüt geçerliliği için; PDT-2, Pragmatik Dil Kullanım İndeksi'ni, Konuşma Dilinin Kapsamlı Değerlendirilmesi [Comprehensive Assessment of Spoken Language-CASL (Carrow-Woolfolk, 1999)], Ergen ve Yetişkin Dil Testi [Test of Adolescent and Adult Language (4 Edition) -TOAL-4 (Hammill vd., 2007)], Pragmatik Dil Becerileri Envanteri [Pragmatic Language Skills Inventory-PLSI (Gilliam & Miller, 2005)] ile puanlanmıştır. Ölçüt geçerliliği için ilgili testlerin puanları ile PDT-2 puanları arasındaki korelasyon = .82'dir (Phelps-Terasaki & Phelps-Gunn, 2007).

2.3.1.1. Pragmatik Dil Testi (PDT)-2 uyarlama süreci

PDT-2 Uyarlama sürecinde Uluslararası Test Komisyonu tarafından belirtilen ilkeler göz önünde bulundurulmuştur (Uluslararası Test Komisyonu-ITC, 2005).

PDT-2'nin Türkçeye çevirisinin yapılması uyarlama çalışmasının ilk aşamasıdır. Bu aşamada sırasıyla;

Çeviri yapma; çevirilere ilişkin olası yanlışlık ve hataların önlenmesi adına iyi derecede İngilizce bilen 3 alan uzmanı ve Mütercim-Tercümanlık Bölümü mezunu 2 profesyonel çevirmen ile 5 kişilik bir ekip oluşturulmuştur. Tüm ekip üyeleri birbirinden bağımsız olarak PDT-2' ye ait 43 test maddesini Türkçeye çevirmiştir. Ardından tüm çeviriler bir araya getirilerek her bir test maddesi çeviri yapan uzmanlar ile tartışılmıştır. Forma son hali verildikten sonra profesyonel çevirmenler tarafından formun İngilizceye geri çevirisi yapılmıştır. Aynı ekip tarafından testin orijinal maddeleri ve Türkçe formundan İngilizceye çevrilen maddeleri anlamlarının uygun olup olmadığı, çevirilerin doğru yapılp yapılmadığı tekrar karşılaştırılarak çeviri süreci tamamlanmıştır. Çeviri süreci tamamlandığında PDT-2 Türkçe formunun ilk hâli oluşturulmuştur.

Odak grup görüşmesi; çevrilen test maddelerinin Türk dil ve kültürüne uygunluğunu değerlendirmek amacı ile Özel Eğitim Anabilim Dalı'nda doktora yapan 6 öğrenci, 1 öğretim üyesi ve araştırmacının bulunduğu 7 kişilik bir ekip ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Katılımcılara test maddeleri dağıtılmış, araştırmacı tarafından her madde tek tek okunmuş ve PDT-2 resimli kitapta yer alan resimler gösterilmiştir. Görüşme süresince katılımcılar her bir madde ile ilgili; "Kültürümüze uygun mu?, Anlaşılır mı?, Öneriniz var mı?" soruları yöneltilmiştir. Ardından Uzman Görüş Formu doldurulmuştur. Tüm görüşme süresince ses kaydı alınmıştır.

Uzman görüşü alma; odak grup görüşmesi sonucunda değerlendirilen test maddeleri ve resimler uzman görüşüne sunulmuştur. Test maddeleri ve resimleri için uzman görüş formu hazırlanmış, ölçülen yapı konusunda uzman olduğu düşünülen 3 öğretim üyesine mail aracılığıyla yollanmıştır.

Hem odak grup görüşmesi hem de uzman görüşü sonucunda, test resimlerinde çeşitli değişiklikler yapılması önerilmiştir. Bu öneriler doğrultusunda; resimlerde yer alan nesnelere ilişkin yabancı isimler (Madde 3, 13, 17, 19 ile ilgili resimler), resimlerdeki ve maddelerdeki tüm karakterlerin isimleri Türkçeye çevrilmiş anlaşılır olmadığı düşünülen resimler (Madde 1; ilaç şişesi) ve kültürel olarak uygun olmadığı düşünülen resimler (Madde 11; beyzbol oyunu futbol oyununa çevrilmesi) tekrar düzenlenmiştir. Soyut ifadeleri ölçen 20, 23, 26, 40, 42, 43. maddelerde kullanılan deyimler ayrıca alan uzmanlarının görüşleri alınarak değiştirilmiştir.

PDT-2 Türkçe formu oluşturulduktan sonra ikinci aşamaya geçilmiş ve pilot uygulama yapılmıştır. 6-12 yaş arası tipik gelişim gösteren 3 çocuğa test maddeleri okunmuş ve maddeler ile ilgili resimler gösterilmiştir. Ardından okunan test maddesine çocuğun yanıt vermesi ve maddeyi açıklamaları istenmiştir. Anlatım problemi var mı, anlaşılır mı, açıklayıcı ek bilgilere ihtiyaç duyuluyor mu vb. olup olmadığı sorulmuştur.

Pilot uygulama sonucunda çocuklar test maddeleri ve resimlerinin anlaşılır olduğunu, anlatım açısından bir problem olmadığını ve açıklayıcı ek bilgilere ihtiyaç duyulmadığını belirtmişlerdir. Bu nedenle PDT-2 test maddeleri ve resimlerinin herhangi bir değişiklik yapılmadan uygulanabileceğine karar verilmiştir.

2.4. Verilerin toplanması

Araştırma verileri PDT-2 uygulayıcı el kitabında yer alan ilkeler dikkate alınarak toplanmıştır. PDT-2 testi birebir olarak uygulanmaktadır. Uygulayıcı çocuğa araştırma amacı ve test materyalleri hakkında bilgi vermiştir. Ardından çocuğun görebileceği şekilde resimli kitabı yerleştirmiştir. Çocuktan resme bakması, soruyu dinlemesi ve ardından soruyu yanıtlaması istenmiştir. Testin uygulanması 45-60 dakika arasında sürmüştür. PDT-2 puanlama sürecinde, çocukların verdikleri yanıtlar, "doğru (1) veya yanlış (0)" madde puanlama ilkeleri kullanılarak puanlanmıştır. Çocuklar doğru yanıtladıkları sorudan "1 puan", yanlış ya da eksik yanıtladıkları sorudan ise "0 puan" almışlardır.

2.5. Verilerin analizi

Araştırma süresince toplanan veriler SPSS 25 Software programı aracılığı ile analiz edilmiştir.

2.5.1. Geçerlik ve güvenilirlik analizi

PDT-2 testi geçerlik için kapsam geçerliğine bakılmıştır. Güvenirlik için ise Kuder-Richardson 20 (KR-20) ve Cronbach alfa (α) güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. PDT-2 testi doğru yanıt 1- yanlış yanıt 0 kodu verilerek oluşturulan farklı madde güçlüklerine sahip bir testtir. Bu nedenle bu çalışmada PDT-2' nin güvenirligi Kuder-Richardson 20 (KR-20) güvenilirlik katsayısı ile hesaplanmıştır. PDT-2 aynı zamanda çok boyutlu bir testtir. Bu nedenle ayrıca PDT-2 tümü ve alt boyutları için Cronbach alfa (α)güvenirlik katsayısı da hesaplanmıştır.

2.6. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: BAİBÜ Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 27.12.2018

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2018/325

3. BULGULAR

3.1. Pragmatik Dil Testi-2 (PDT-2) geçerliğe ilişkin bulgular

Araştırmada toplanan veriler öncelikle standart puanlara dönüştürülmüş ardından geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Standart puanlar PDT-2 orijinal testte verilen yüzdelik dereceleri ve Pragmatik Dil Kullanım Endeksi kullanılarak hesaplanmıştır. Araştırmada elde edilen ham puanlar çocuğun PDT-2'deki performansı ile ilgili orijinal sayısal değerdir ve çocuğun 17 (yaşları 6-7) veya 43 (8-18 yaşları için) madde üzerindeki puanları (0 ve 1'ler) toplanarak bulunmaktadır. Örneğin, çocuk kendisine sorulan 43 sorudan 35 tanesine doğru yanıt vermiştir. Bu durumda çocuğun aldığı ham puan 35 puandır. Pragmatik Dil Kullanım Endeksi ve yüzdelik derecesini bulmak için, değerlendirilen çocuğun ham puanı çocuğun yaşına karşılık gelen uygun sütunda bulunduktan sonra, en sağdaki sütunda karşılık gelen Pragmatik Dil Kullanım Endeksi ve en soldaki sütunda yer alan yüzdelik sıralama belirlenmektedir (Phelps-Terasaki & Phelps-Gunn, 2007).

PDT-2 geçerlik çalışması için kapsam geçerliğine bakılmıştır. Ayrıca PDT-2 test maddelerinin geçerliği için maddelerin güçlük ve ayırt edicilikleri hesaplanmıştır.

3.1.1. Kapsam geçerliği

PDT-2 Türkçe uyarlama sürecinde daha önce de belirtildiği gibi Uluslararası Test Komisyonu tarafından belirtilen ilkeler göz önünde bulundurulmuştur (Uluslararası Test Komisyonu-ITC, 2005). PDT-2 test maddeleri yapılandırılırken testin orijinal maddelerine bağlı kalmıştır. PDT-2 orijinal versiyonundan farklı bir dil ve kültüre uyarlandığı için, pragmatik dil becerileri ve değerlendirilmesi ile ilgili alan yazın taraması yapılmıştır. Çeviri sürecinde İngilizce bilen 3 alan uzmanı ve 2 profesyonel çevirmenin farklı zamanlarda birbirinden bağımsız olarak çeviri yapmaları sağlanmıştır. Test maddelerinde yapılacak değişiklikler konusunda özel eğitim alanında doktora yapan altı öğrenci ve bir öğretim üyesi ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Ayrıca ölçek maddeleri ile ilgili Özel Eğitim Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda görevli öğretim üyelerinin görüşleri alınmıştır. Bu görüşlerin sonucunda, madde ve resimlerdeki karakter isimleri Türkçeye çevrilmiş, anlaşılır olmadığı ve kültürel olarak uygun olmadığı düşünülen resimler yeniden düzenlenmiş, deyimler değiştirilmiştir.

3.1.2. Pragmatik Dil Testi-2 (PDT-2) madde güçlük (p) ve madde ayırt edicilik (madde geçerliği) indeksleri (r_{ix})

Pragmatik Dil Testi-2 (PDT-2) geçerlik çalışması kapsamında, kapsam geçerliğinin hesaplanmasının yanı sıra madde analizi de yapılmıştır. Madde analizi, test maddelerinin ölçülmek istenen özelliği ölçüp ölçmediğinin belirlenmesi, eğer beklenen şekilde ölçmüyorsa bunun nedenlerinin incelenerek maddeler üzerinde yapılacak düzenlemelere karar verilmesi sürecidir. Aynı zamanda bu süreç ile maddelerin geçerliği de değerlendirilmektedir (Hasançebi vd., 2020). PDT-2 bir başarı testi niteliği taşıdığı için ilgili dile uyarlanırken madde istatistiklerinden madde güçlüğü ve madde ayırt ediciliği indeksleri incelenmektedir. PDT-2 çalışma sürecinde 260 tipik gelişim gösteren çocuk, 52 gelişimsel geriliği olan çocuğa uygulanmıştır. PDT-2 43 maddeden oluşmaktadır. 208 kişi (8-12 yaş) tarafından tüm maddeler yanıtlanırken, 104 kişi (6-7 yaş) tarafından sadece ilk 17 madde doldurmuştur. Bu nedenle yapılan madde istatistiklerinde; ilk 17 madde için 312 kişi, 18-43 arasındaki maddeler için ise 208 kişinin verdiği yanıtlar doğrultusunda madde istatistikleri hesaplanmıştır. Elde edilen istatistikler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

PDT-2'ye İlişkin Madde Güçlük ve Madde Ayırt Edicilik İndeksleri

Testteki Maddeler	P	r _{ix}	Testteki Maddeler	P	r _{ix}
Madde 1	0,89	0,36	Madde 23	0,71	0,71
Madde 2	0,85	0,49	Madde 24	0,72	0,75
Madde 3	0,88	0,42	Madde 25	0,66	0,73
Madde 4	0,64	0,76	Madde 26	0,68	0,84
Madde 5	0,83	0,57	Madde 27	0,81	0,63
Madde 6	0,75	0,58	Madde 28	0,79	0,66
Madde 7	0,74	0,63	Madde 29	0,33	0,63
Madde 8	0,83	0,58	Madde 30	0,68	0,80
Madde 9	0,69	0,81	Madde 31	0,66	0,71
Madde 10	0,81	0,58	Madde 32	0,78	0,52

Tablo 2 (devamı).*PDT-2'ye İlişkin Madde Güçlük ve Madde Ayırt Edicilik İndeksleri*

Testteki Maddeler	P	r _{jx}	Testteki Maddeler	P	r _{jx}
Madde 11	0,30	0,44	Madde 33	0,81	0,63
Madde 12	0,76	0,77	Madde 34	0,84	0,59
Madde 13	0,72	0,74	Madde 35	0,55	0,52
Madde 14	0,72	0,80	Madde 36	0,79	0,77
Madde 15	0,85	0,52	Madde 37	0,76	0,79
Madde 16	0,63	0,86	Madde 38	0,43	0,64
Madde 17	0,79	0,63	Madde 39	0,64	0,77
Madde 18	0,69	0,88	Madde 40	0,16	0,20
Madde 19	0,87	0,41	Madde 41	0,55	0,79
Madde 20	0,72	0,80	Madde 42	0,75	0,77
Madde 21	0,74	0,79	Madde 43	0,63	0,93
Madde 22	0,81	0,68			

Tablo 2'de PDT-2'ye ilişkin madde istatistikleri verilmiştir. Madde güçlüklerine ilişkin değer (p) 1 ve 0 arasında değişmektedir. Madde güçlüğü 1'e yaklaşırken doğru cevaplama olasılığı artıp madde kolaylaşırken, madde güçlüğü 0'a yaklaşırken ise doğru cevaplama olasılığı düştüğü için madde zorlaşmaktadır. Madde güçlüğü 1,00-0,61 arasında iken maddenin kolay, 0,60-0,40 arasında orta güçlükte ve 0,39-0,00 arasında ise zor bir madde olarak kabul edilmektedir (Atılğan, 2013; Crocker & Algina, 1986; Tekin, 1996). Bu bilgi doğrultusunda yukarıdaki tablodaki p değerleri incelendiğinde madde 11, madde 29 ve madde 40'ın zor bir soru olduğu, madde 35, madde 38 ve madde 41'in orta güçlükte bir soru olduğu geri kalan 37 maddenin ise kolay bir soru olduğu görülmektedir.

Geçerlik çalışması çerçevesinde yapılan madde ayırt edicilik indeksi, madde geçerliği olarak da bilinmektedir (Turgut & Baykul, 2013). Madde ayırt edicilik indeksi testte yer alan bir maddenin, ölçülmek istenen beceriye sahip olan ve olmayan bireyleri ayırt etmede kullanılmaktadır (Turgut & Baykul, 2013). Bilen ve bilmeyen gruplar oluşturulurken grubun toplam puanlar üzerinden en düşük puandan en yüksek puana doğru sıralama yapıp grubun ilk %27'lik birimine alt grup, son %27'lik birimine ise üst grup olarak belirlenmektedir. Bu iki grupta belirlenen maddeyi üst grupta doğru cevaplayan sayısının, alt grupta cevaplayan sayısından oldukça fazla olması istenmektedir. Belirtilen bir soruyu doğru yanıtlayan ve yanıtlayamayan kişileri ayırt etmede kullanılan madde ayırt edicilik indeksi aşağıda belirtilen formül ile hesaplanmıştır (Crocker & Algina, 1986).

$$r_{jx} = \frac{n(\text{üst grup}) - n(\text{alt grup})}{N(\text{tek grup sayısı})}$$

Hesaplanan ayırt edicilik indeksi sonuçları Tablo 3'te belirtilen açıklamalar doğrultusunda yorumlanmıştır (Crocker & Algina, 1986);

Tablo 3.*Madde Ayırt Edicilik İndeksleri*

R _{jx}	Açıklama
0,40 - 1,00 arası	Ayırt edicilik çok yüksek
0,30 - 0,39 arası	Ayırt edicilik yüksek ama minimum düzeltme yapılmalı
0,20 - 0,29 arası	Ayırt edicilik orta düzeyde maksimum düzeltme yapılarak teste alınmalı
0,00 - 0,19 arası	Ayırt edicilik düşük testten bu maddeyi atmalı
-1,00 - -0,01 arası	Madde ters işlemiş, madde testten atılmalı, kopya çekilmiş olabilir.

Madde ayırt edicilik indeksi hesaplanırken üst gruptaki kişilerin doğru yanıtlama oranlarının alt gruptaki doğru yanıtlayan kişilerden oldukça farklılaşması beklenmektedir. Bulgular incelendiğinde madde 1'in madde ayırt edicilik değerinin yüksek ama minimum düzeltme ile teste alınabileceği; madde 40'ın ayırt ediciliğinin orta güçlükte ve maksimum düzeltme ile teste alınabileceği görülmektedir. Geri kalan 41 maddenin ayırt edicilik değerinin oldukça yüksek olduğu görülmüştür. 43 maddelik PDT-2, 43 madde ile Türkçe dilinde nihai form özelliği kazanmıştır.

3.2. Pragmatik Dil Testi- 2 (PDT-2) güvenilirliğe ilişkin bulgular

PDT-2, 1-0 kodu verilerek oluşturulan farklı madde güçlüklerine sahip ve çok boyutlu bir testtir. Bu nedenle iç tutarlık güvenilirliği için Kuder-Richardson 20 (KR-20) formülü katsayısı hesaplaması ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı hesaplaması yapılmıştır. KR-20, doğru yanıtla 1 ve yanlış yanıtla 0 puan vermek suretiyle, iki kategorili puanlanabilen maddelerden oluşan testlerin güvenilirliğini hesaplamak için kullanılmaktadır (Kan, 2013). Aynı zamanda KR-20 güvenilirlik katsayısı, bir testin maddeleri arasındaki korelasyona dayalıdır ve eğer maddeler

arasındaki katsayı yüksekse, maddelerin testle ölçülmek istenen niteliği ölçtüğü söylenebilmektedir (Kan, 2013). Bu nedenle KR-20 ile elde edilen güvenilirlik katsayısının yüksek olması durumunda yapı geçerliliğini de dolaylı olarak sağlayabileceği belirtilmektedir (Kan, 2013).

PDT-2'nin güvenilirliği aşağıda verilen Kuder-Richardson 20 (KR-20) formülü ile hesaplanmıştır;

$$KR-20 = \frac{K}{K-1} * \frac{\sum p.q}{\sigma^2}$$

K= Madde sayısı

p=Madde güçlüğü

q=Yanlış/Boş yanıtlanma olasılığı

σ^2 = Testin varyansı (Kan, 2013).

PDT-2'nin çok boyutlu bir test olması nedeniyle PDT-2 tümü ve alt boyutları için ayrıca Cronbach alfa (α) güvenilirlik katsayısı da hesaplanmıştır. Güvenirlilik katsayısı, 0 ile +1 arasında değişen değerler almakta olup, +1'e yakın değerler alması istenmektedir. Hesaplanan değerler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

43 Maddelik PDT-2'nin Güvenirlilik Katsayıları

	KR-20	Cronbach Alpha (α)
PDT-2 (43 Madde)	0,98	0,975
Fiziksel Bağlam		0,816
Dinleyici		0,952
Konu		0,953
Amaç		0,971
Görsel-Jest İpuçları		0,849
Soyutlama		0,899

Tablo 4'te 43 maddelik PDT-2'nin KR-20 ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları verilmiştir. Güvenirlilik değeri 1'e yaklaştıkça ölçme sonuçlarına karışan hatanın azaldığı ve bu nedenle güvenirliliğin arttığı yorumu yapılabilmektedir. KR-20 güvenirlilik hesaplamasından elde edilen sonuç incelendiğinde .98 güvenirlilik katsayısı 1'e oldukça yakın ve yüksek olduğu için testin güvenirliliği yüksek ve ölçme sonuçlarına karışan hatanın az olduğu görülmektedir. Benzer olarak Cronbach alfa güvenirlilik hesaplamasından elde edilen sonuç incelendiğinde PDT-2 tümü .97, PDT-2 alt boyutlarında Fiziksel Bağlam .81, Dinleyici .95, Konu .95, Amaç .97, Görsel-Jest İpuçları .84, Soyutlama .89 güvenirlilik katsayısı 1'e oldukça yakın ve yüksek olduğu için testin güvenirliliği yüksek ve ölçme sonuçlarına karışan hatanın az olduğu görülmektedir. PDT-2 testinin güvenirlilik bulguları testin güvenilir bir şekilde pragmatik dil becerilerini ölçebileceğini göstermiştir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, Phelps-Terasaki ve Phelps-Gunn (2007) tarafından pragmatik dil becerilerini değerlendirmek amacı ile geliştirilmiş olan Pragmatik Dil Testi (PDT)-2'nin (Test of Pragmatic Language 2-TOPL-2) Türkçeye uyarlamasının geçerlik ve güvenirliliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. PDT-2 uyarlama sürecinde Uluslararası Test Komisyonu tarafından belirtilen ilkeler göz önünde bulundurulmuş, testin Türk dil ve kültürüne uygunluğu konusunda alan uzmanı kişilerin görüşleri alınmıştır. Ardından gerçekleştirilen pilot uygulama ile PDT-2'nin son haline karar verilmiştir. Araştırmada PDT-2'nin geçerlik ve güvenirliliği 312 öğrenciden oluşan bir çalışma grubunda sınanmıştır.

PDT-2, 1-0 kodu verilerek oluşturulan farklı madde güçlüklerine sahip ve çok boyutlu bir testtir. PDT-2 maddelerinin farklı güçlükte olmaları ve puanlama stili 1 – 0 matrisi üzerinden olduğu için bu çalışmada KR-20 güvenirlilik katsayısı hesaplanarak güvenirlilik incelenmiştir. PDT-2'nin çok boyutlu bir test olması sebebiyle de ayrıca Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı hesaplanmış, sonuçta PDT-2'nin KR-20 güvenirlilik katsayısı .98 (KR-20), Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı PDT-2 tümü .97, PDT-2 alt boyutlarında Fiziksel Bağlam .81, Dinleyici .95, Konu .95, Amaç .97, Görsel-Jest İpuçları .84, Soyutlama .89 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen güvenirlilik katsayıları 1'e oldukça yakın ve yüksek olduğu için testin güvenirliliği yüksek ve ölçme sonuçlarına karışan hatanın az olduğu ifade edilebilir. PDT-2 (TOPL-2) orijinal versiyonu güvenirlilik bulgularına bakıldığında güvenirlilik katsayısının .91 (Cronbach Alpha) olduğu görülmektedir. Bu çalışmadan elde edilen güvenirlilik katsayısı testin orijinal versiyonu ile karşılaştırıldığında daha yüksektir. PDT-2 testinin Amerikan versiyonu ve Brezilya'da uyarlanan versiyonu arasındaki psikometrik denkleğin incelendiği bir çalışmada testin güvenirlilik katsayısı .70

(Cronbach Alpha) olarak belirtilmiştir (Carvalho vd., 2015). Yapılan çalışmada elde edilen güvenilirlik katsayısı kabul edilebilir olmakla birlikte testin orijinal güvenilirlik katsayısının altındadır. Alfa katsayısının çalışma grubunun büyüklüğüne duyarlı olduğu göz önüne alındığında (Kılıç, 2016), Carvalho vd.nin (2015) çalışmasında örneklerinin 81 kişiden oluşmasının güvenilirlik katsayısının düşük değerinde hesaplanmasına neden olabileceği düşünülmektedir. Aldualis (2013) tarafından yapılan bir çalışmada ise PDT-2 Arapça versiyonunun geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Çalışmada güvenilirlik katsayısı .90 (Cronbach Alpha) olarak hesaplanmıştır. Aldualis (2013) tarafından elde edilen güvenilirlik katsayısı da bu çalışmadan daha düşüktür. Yine Aldualis (2013) çalışmasında 28 tipik gelişim gösteren çocuk, 28 gelişimsel geriliği olan çocuk olmak üzere 56 kişilik bir örneklem ile çalışmıştır. Yapılan bu çalışmada ise 312 kişilik bir çalışma grubu ile çalışılmıştır. Bu sayının daha yüksek olmasının güvenilirlik katsayısının yüksek olmasını sağladığı düşünülmektedir.

Bir başarı testi, ilgili dile uyarlanırken madde istatistiklerinden madde gücüğü ve madde ayırt ediciliği indeksleri bağlamında da değerlendirilmektedir. PDT-2, 6-18 yaş arası çocuklar için uygulanan 43 maddeden oluşmaktadır. 6-7 yaş aralığındaki çocuklar ilk 17 maddeyi, 8-18 yaş aralığındaki çocuklar 43 maddeyi yanıtlamaktadır. Bu çalışmada 208 kişi (8-12 yaş) tarafından tüm maddeler yanıtlanırken, 104 kişi (6-7 yaş) tarafından sadece ilk 17 madde yanıtlanmıştır. Bu nedenle yapılan madde istatistiklerinde; ilk 17 madde için 312 kişi, 18-43 arasındaki maddeler için ise 208 kişinin verdiği yanıtlar doğrultusunda madde istatistikleri hesaplanmıştır. PDT-2'ye ilişkin madde güçlükleri (p) incelendiğinde, madde 11, madde 29 ve madde 40'ın zor bir soru olduğu, madde 35, madde 38 ve madde 41'in orta güçlükte bir soru olduğu geri kalan 37 maddenin ise kolay bir soru olduğu görülmektedir. Carvalho vd. (2015) tarafından yapılan çalışma incelendiğinde ise; 29, 40, 38, 41, 7, 12, 13, 15, 17, 21, 30, 42, 43. maddeler zor, 18, 22, 23. maddeler orta güçlükte diğer maddeler ise kolay olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışma sonuçlarına benzer olarak 29. ve 40. maddeler zor sorular olarak nitelendirilmiştir. Farklı olarak ise bu çalışmada orta güçlükte kabul edilen 38. ve 41. maddeler zor soru, zor olarak kabul edilen madde 11 ve orta güçlükte kabul edilen madde 35 kolay soru, kolay olarak kabul edilen madde 23 orta güçlükte olarak nitelendirilmiştir. Üstelik 11. maddeye ilişkin madde gücüğü puanının 0,84 olduğu görülmektedir.

Madde güçlükleri ve madde içeriklerine bakıldığında zor (madde 29, 40) ve orta güçlükte kabul edilen (madde 38, 41) maddelerin pragmatik dilin soyut boyutlarını değerlendirdiği görülmektedir. Bu maddeler deyimleri ve metaforları değerlendirmektedir. Dilin soyut boyutuna (figüratif dile) ilişkin beceriler çocuklarda okul yıllarında gelişmeye başlamakta ve ergenlik dönemine kadar gelişmeye devam etmektedir (Wyatt & Saenz, 2009). Yaş grubu ve gelişimsel özellikler göz önüne alındığında bu maddelerin güçlüklerinin yüksek olmasının normal olduğu düşünülmektedir. Madde güçlükleri açısından zor olarak kabul edilen madde 11, resim olarak üzerinde değişiklik yapılmış olan maddelerdendir. 11. maddeye ilişkin orijinal resimde yer alan oyun beyzbol oyunu futbol oyunu olarak değiştirilmiştir. Madde 11'de; kendisinden daha büyük çocukların oynadığı bir futbol oyununa dahil olmak isteyen bir çocuğun kendisine el sallayan çocukların davranışını çağırma olarak yorumlaması ve oyuna katılmak için kibar bir istekte bulunması gerekmektedir. Bu soruda verilen yanıtlara bakıldığında hem tipik gelişim gösteren hem de gelişimsel geriliği olan çocuklardan bazıları "büyüklerin oyununa katılmanın zararlı olabileceğini, onların topa sert vurabildiklerini bu nedenle onlarla oynamaması gerektiğini" vurgulamışlardır. Ayrıca resimdeki çocukların el sallama davranışı tipik gelişim gösteren çocukların bazıları tarafından "pas bekleme" olarak yorumlanmıştır. Madde gücüğü açısından orta güçlükte kabul edilen madde 35 ise duvara resim asmak isteyen bir öğrencinin çok yoğun olan ve rahatsız edilmek istemeyen öğretmeninden yardım istemesini gerektirmektedir. Bu soruda da hem tipik gelişim gösteren hem de gelişimsel geriliği olan çocukların çoğunluğu "öğretmeni rahatsız etmenin doğru olmadığını ve arkadaşlarından yardım istemesi gerektiğini" bildirmişlerdir. Pragmatik dil becerileri, içinde yaşanan kültürün özelliklerinden etkilenmektedir. Pragmatik dil becerilerine ilişkin ilkelerin bir kısmı sosyal kültürel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler bireylerin tutumlarını ve başkalarının tutumlarını etkilemekte, konuşmacı ve dinleyicinin iletişimsel hedeflerinin bir işlevi olarak kültürler arasında, konuşmacının yaşına ve cinsiyetine göre değişebilmektedir (Turkstra vd., 2017). Yukarıdaki sorulara verilen yanıtlara bakıldığında kültürel değerlerin ön plana çıktığı görülmektedir.

Araştırmadaki madde ayırt edicilik indeksleri incelendiğinde madde 1' in madde ayırt edicilik değerinin yüksek ama minimum düzeltme ile teste alınabileceği; madde 40'ın ayırt ediciliğinin orta güçlükte ve maksimum düzeltme ile teste alınabileceği, geri kalan 41 maddenin ise ayırt edicilik değerinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu çalışmada PDT-2 orijinal versiyonunda yer alan tüm maddeler kullanılmıştır ve herhangi bir madde atılmamıştır. Ancak PDT-2 test maddeleri ile ilgili kültürel özellikler ve anlaşılabilirlik gözetilerek madde ve resimlerdeki karakter isimleri Türkçeye çevrilmiş, anlaşılır olmadığı ve kültürel olarak uygun olmadığı düşünülen resimler yeniden düzenlenmiş, deyimler değiştirilmiştir. Aldualis (2013) tarafından yapılan PDT-2 Arapça versiyonu geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında da bu çalışma ile benzer olarak deyimler; resimler ve karakter isimleri değiştirilmiştir. Carvalho vd. (2015) tarafından yapılan çalışmada ise yalnızca 19 maddenin madde ayırt edicilik indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu bulunmuştur.

Araştırmada, PDT-2'nin tipik gelişim gösteren ve gelişimsel geriliği olan çocukların pragmatik dil becerilerini ayırt edip edemediği de incelenmiştir. PDT-2'nin orijinal versiyonu pragmatik dil bozukluğunu tanımlayabilmekte

ve pragmatik dil bozukluğu yaşayan diğer gelişimsel geriliği olan çocukları ayırt edebilmektedir. PDT-2'nin klinik bir tanı aracı olarak tanınabilmesi için pragmatik dil bozukluğu olan ve olmayan çocukları ayırt edebilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada bu amaçla tipik gelişim gösteren ve pragmatik dil becerilerinde güçlükler yaşadıkları bilinen gelişimsel geriliği olan çocuklar ile çalışılmıştır. Tipik gelişim gösteren ve gelişimsel geriliği olan çocukların ortalama puanlarına bakıldığında PDT-2'nin ayırt ediciliğinin olduğu söylenebilmektedir. Bu sonuç PDT-2'nin pragmatik dil becerilerinde güçlükler yaşayan çocukları tanılamak için kullanılabilecek bir araç olduğunu göstermektedir. PDT-2'nin maddelerinin her bir alt boyutu tipik gelişim gösteren ve gelişimsel geriliği olan çocukların pragmatik dil becerilerini ayırt edebilmektedir.

Alanyazında PDT-2 orijinal versiyonunun diğer değerlendirme araçları ile karşılaştırıldığı ve ayırt ediciliğinin incelendiği çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Volden ve Philips (2010), OSB ve tipik gelişim gösteren çocukların pragmatik dil becerilerinin değerlendirilmesinde PDT (TOPL) ile CCC-2 testlerini karşılaştırmışlardır. Araştırma sonuçları her iki ölçme aracının pragmatik dil bozukluğu olan çocukları tipik gelişim gösteren çocuklardan ayırt edebildiğini ve CCC-2'nin PDT (TOPL)'ye göre daha fazla sayıda çocuğu ayırt edebildiğini göstermektedir. Yazarlar çalışmalarında pragmatik dili değerlendirmede kullanılan ölçme araçlarını formal olanlar ve formal olmayanlar olarak iki şekilde sınıflandırmışlardır. Ancak çalışmalarında formal bir değerlendirme aracı olan PDT (TOPL) ile formal olmayan bir değerlendirme aracı olan CCC-2'yi karşılaştırmışlardır. Bununla birlikte çalışmalarında PDT (TOPL) ölçme aracının ilk versiyonunu kullanmışlardır. PDT (TOPL) ölçme aracının ilk versiyonu ve ikinci versiyonu arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Hoffmann (2011) ise tipik gelişim gösteren ve William sendromlu çocukların pragmatik dil becerilerinin değerlendirilmesinde CCC-2 ve PDT-2 (TOPL-2)'yi karşılaştırmıştır. Araştırma sonuçları PDT-2 (TOPL-2) ve CCC-2 skorları arasında büyük yaş (8-18) grubunda anlamlı farklılıklar olduğunu ancak küçük yaş (6-7 yaş) grubunda farklılık olmadığını göstermektedir. Ayrıca çalışmada PDT-2 (TOPL-2)'nin pragmatik güçlüğü olan çocukları tanılama oranının büyük yaş grubunda CCC-2'ye göre daha yüksek olduğu, küçük yaş grubunda ise daha düşük olduğu belirtilmiştir. PDT-2 (TOPL-2), pragmatik dili değerlendiren diğer değerlendirme araçlarından farklı olarak başkasının bakış açısı ile yorumlamayı gerektiren, meta-pragmatik becerileri değerlendiren bir testtir. Hoffmann'a göre (2011) küçük yaş grubunda bu nedenle zorlanılmış olabileceği düşünülmektedir. Hoffmann vd. (2013) tarafından yapılan benzer bir çalışmada Williams sendromlu çocukların pragmatik dil becerilerinin değerlendirilmesinde CCC-2 ve PDT-2 (TOPL-2) karşılaştırılmıştır. Bu çalışmada PDT-2 (TOPL-2)'nin CCC-2'den daha fazla sayıda çocuğu pragmatik dil bozukluğu olarak tanımlayabildiği bulunmuştur. Bir başka çalışmada ise Young vd. (2005), OSB ve tipik gelişim gösteren çocukların pragmatik dil becerilerinin değerlendirilmesinde SNAP ve PDT (TOPL) testlerini karşılaştırmışlardır. Çalışma sonuçları PDT (TOPL) testinin pragmatik dil bozukluğu olan çocukları olmayanlardan ayırt edebildiğini ancak SNAP'in ayırt edemediğini göstermektedir. Aldualis (2013) tarafından yapılan bir çalışmada PDT-2 (TOPL-2) Arapça versiyonunun, pragmatik dil bozukluğu olan bireyleri belirleme ve tipik gelişim gösteren bireylerden ayırt etmede kullanılabilirliğini değerlendirmek için CELF-4 ile karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçları PDT-2 (TOPL-2)'nin ayırt ediciliğinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yine Aldualis vd. (2012) tarafından yapılan bir çalışmada PDT-2 (TOPL-2)'nin CELF-4 ile karşılaştırıldığında pragmatik dil becerilerinde güçlük yaşayan çocukları ayırt ediciliğinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Genel olarak alanyazında yer alan araştırma sonuçlarına bakıldığında standardize bir değerlendirme aracı olan PDT-2'nin pragmatik dil becerilerini ayırt edebildiği ve ayırt etmede formal olmayan değerlendirme araçlarına göre daha başarılı olduğu görülmektedir. Her ne kadar bu çalışmada farklı bir ölçek kullanılarak karşılaştırma yapılmamış olsa da PDT-2'nin ayırt edici nitelik taşıdığı belirlenmiştir. PDT-2'nin gelişimsel geriliği olan çocukların pragmatik dil becerilerini tipik gelişim gösteren çocuklardan ayırt edebildiği bu çalışmada bir kez daha ortaya konmuştur.

Sonuç olarak bu çalışmadan elde edilen bulgular; PDT-2'nin pragmatik dil becerilerinde güçlük yaşayan çocukları ayırt edebilen yeterli geçerlik ve güvenilirlik katsayısına sahip standardize bir test olduğunu göstermektedir. PDT-2'nin pragmatik dil becerilerini tarama ve tanılama sürecinde kullanılması önerilmektedir. Pragmatik dil becerilerinin gelişimi sadece sözel beceriler değil sözel olmayan becerilerden de etkilenmekte, alıcı ve ifade edici dile ilişkin birçok beceriyi kapsamaktadır. Dolayısıyla değerlendirme sürecinde dile ilişkin farklı alanların incelenmesi gerekmektedir. PDT-2 pragmatik dile ilişkin tüm beceri alanlarını (sözel ve sözsüz iletişim öğelerini) değerlendirmektedir. Aynı zamanda PDT-2 resimler aracılığı ile çocuklara görsel destekler sunmaktadır. Sorular ile birlikte sunulan resimlerin içeriğinin bir parçası olarak referans ve anlamsal zenginleştirme sağlayarak bilişsel çabayı azaltabileceği bilinmektedir (Cooper, 1998, akt. Ryder vd., 2008). Bu nedenle PDT-2'nin özellikle gelişimsel geriliği olan çocukların pragmatik dil becerilerini değerlendirmede diğer testlere göre avantajlı olduğu düşünülmektedir. Ancak standardize testlerin de kendilerine özgü sınırlılıklarının olduğu unutulmamalıdır. Çocukların pragmatik dil becerilerine ilişkin ayrıntılı bir profil elde edilmek istendiğinde ek olarak kontrol listeleri, profiller, doğal ortamda bir kodlama sistemi ile dil değerlendirilmesinden de yararlanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adams, C. (2002). Practitioner review: The assessment of language pragmatics. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 43(8), 937-987.
- Adams, C., Cooke, R., Crutchley, A., Hesketh, A., & Reeves, D. (2001). *Assessment of comprehension and expression (ACE 6-11)*. Windsor; Nelson.
- Adams, C., Green, J., Gilchrist, A., & Cox, A. (2002). Conversational behaviour of children with Asperger syndrome and conduct disorder. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 43(5), 679-690.
- Alduais, A. M. S. (2013). *Identifying typical and atypical manifestations of pragmatic language impairment in Arabic: A multi-method study of individuals with developmental dysphasia* [Unpublished doctoral dissertation]. King Saud University.
- Alduais, A. M., Shoeib, R. A., Al-Hammadi, F. S., Al-Malki, K. H., & Alenezi, F. H. (2012). Measuring pragmatic language in children with developmental dysphasia: Comparing results of Arabic versions of TOPL-2 and CELF-4 (PP and ORS subtests). *International Journal of Linguistics (IJL)*, 4(2), 475-494.
- Alev, G. (2011). *Pragmatik Dil Becerileri Envanteri'nin Türkçe standardizasyon çalışması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). American Psychiatric Association.
- Atılğan, H. (2013). Madde ve test istatistikleri. H. Atılğan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde* (s. 293-314). Anı Yayıncılık.
- Bignell, S., & Cain, K. (2007). Pragmatic aspects of communication and language comprehension in groups of children differentiated by teacher ratings of inattention and hyperactivity. *British Journal of Developmental Psychology*, 25(4), 499-512.
- Carrow-Woolfolk, E. (1999). *CASL: Comprehensive assessment of spoken language*. American Guidance Services.
- Carvalho, C. A. F., Lúcio, P. S., & Ávila, C. R. B. (2015). Psychometric equivalence of the Brazilian version of the Test of Pragmatic Language 2-TOPL-2. *CoDAS*, 27(4), 344-349. <https://doi.org/10.1590/2317-1782/20152013032>
- Crocker, L., & Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. Holt, Rinehart, and Winston.
- Düver, E. (2006). *5-7 yaş grubu normal gelişim gösteren ve özel gereksinimi olan çocukların dil kullanım (pragmatik) becerilerinin karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Ege, P. (2006). Farklı engel gruplarının iletişim özellikleri ve öğretmenlere öneriler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 7(2), 1-23.
- Gilliam, J. E., & Miller, L. (2006). *PLSI: Pragmatic Language Skills Inventory*. Pro-Ed.
- Hasançebi, B., Terzi, Y. & Küçük, Z. (2020). İki parametrelili Madde Tepki Kuramı modelinde parametre değişmezliğinin incelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 438-444.
- Hoffmann, A. K. (2011). *Pragmatic language assessment in Williams Syndrome* [Unpublished doctoral dissertation]. The Ohio State University.
- Hoffmann, A., Martens, M. A., Fox, R., Rabidou, P., & Andridge, R. (2013). Pragmatic language assessment in Williams Syndrome: A comparison of the Test of Pragmatic Language—2 and the Children's Communication Checklist—2. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 22(2), 198-204. [https://doi.org/10.1044/1058-0360\(2012/11-0131](https://doi.org/10.1044/1058-0360(2012/11-0131)
- International Test Commission. (2005). *International guidelines on test adaptation*. www.intestcom.org
- Kan, A. (2013). Ölçme araçlarında bulunması gereken nitelikler. H. Atılğan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde* (s.23-81). Anı Yayıncılık.
- Keskin, B. (2012). *İstatistiksel güç analizi: Sosyal bilimler alanında bir uygulama* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Loukusa, S., Mäkinen, L., Kuusikko-Gauffin, S., Ebeling, H., & Leinonen, E. (2018). Assessing social-pragmatic inferencing skills in children with autism spectrum disorder. *Journal of Communication Disorders*, 73, 91-105.
- Norbury, C. F. (2013). Practitioner review: Social (pragmatic) communication disorder conceptualization, evidence and clinical implications. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 55(3), 204-216.
- Osman, D. M., Shohdi, S., & Aziz, A. A. (2011). Pragmatic difficulties in children with specific language impairment. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 75, 171-176.
- Özduvan, V. (2005). *6-7 yaş normal gelişim gösteren çocuklarda zeka ve pragmatik dil yetileri arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Phelps-Terasaki, D., & Phelps-Gunn, T. (2007). *TOPL-2: Test of Pragmatic Language*. Pro-Ed.

- Reichow, B., Salamack, S., Paul, R., Volkmar, F. R., & Klin, A. (2008). Pragmatic assessment in autism spectrum disorders: A comparison of a standard measure with parent report. *Communication Disorders Quarterly*, 29(3), 169-176.
- Russell, R. L., & Grizzle, K. L. (2008). Assessing child and adolescent pragmatic language competencies: Toward evidence-based assessments. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 11(1-2), 59-73.
- Ryder, N., Leinonen, E., & Schulz, J. (2008). Cognitive approach to assessing pragmatic language comprehension in children with specific language impairment. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 43(4), 427-447.
- Semel, E., Wiig, E. H., & Secord, W. (2000). *Clinical evaluation of language fundamentals (CELF)*. Psychological Corporation.
- Simmons, E. S., Paul, R., & Volkmar, F. (2014). Assessing pragmatic language in autism spectrum disorder: The Yale in vivo pragmatic protocol. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 57(6), 2162-2173.
- Tekin, H. (1996). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (9. baskı). Yargı Yayınları.
- Tezel, D. (2015). *Erken çocuklukta günlük iletişim becerilerinin pragmatik profillerinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Turgut, M. F. & Baykul, Y. (2013). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (5. baskı). Pegem Akademi.
- Turkstra, L. S., Clark, A., Burgess, S., Hengst, J. A., Wertheimer, J. C., & Paul, D. (2017). Pragmatic communication abilities in children and adults: Implications for rehabilitation professionals. *Disability and Rehabilitation*, 39(18), 1872-1885. <https://doi.org/10.1080/09638288.2016.1212113>
- Ünal, Ş. (2014). *İletişim Becerileri Kontrol Listesi-2'nin (Ccc-2) Türkçe'ye uyarlama çalışması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Volden, J., & Phillips, L. (2010). Measuring pragmatic language in speakers with autism spectrum disorders: Comparing the Children's Communication Checklist—2 and the Test of Pragmatic Language. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 19(3), 204-212. [https://doi.org/10.1044/1058-0360\(2010/09-0011](https://doi.org/10.1044/1058-0360(2010/09-0011)
- Wyatt, T. A. (2009). Adolescent language development. In A. E. Brice & R. G. Brice (Eds.), *Language development: Monolingual and bilingual acquisition* (pp. 190-222). Pearson.
- Young, E. C., Diehl, J. J., Morris, D., Hyman, S. L., & Bennetto, L. (2005). The use of two language tests to identify pragmatic language problems in children with autism spectrum disorders. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 36(1), 62-72.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Pragmatic communication ability is the ability to use language in context beyond understanding and expressing basic word meanings (semantic) in correct grammatical forms (syntax) (Bignell & Cain, 2007; Turkstra et al., 2017). It is particularly important to examine how people use context in understanding and storytelling, and how contextual factors interact with linguistic meaning (Loukusa et al., 2018).

Competence in pragmatic language skills affects children's social and academic success. Studies show that deficiencies in pragmatic language skills affect children's social relations and peer acceptance (Brinton et al., 1998, Ergin, 2012, Hart & Risley, 1994, as cited in Tezel, 2015). It is important for individuals to have sufficient pragmatic language skills in terms of gaining an independent place in the society, social acceptance, academic and social success. It is important to determine whether the child is competent in language use, to determine the target skills required to increase competence, to provide the necessary support and to follow their development. Therefore, children's pragmatic development needs to be evaluated.

Among the methods used to evaluate pragmatic skills; There are "Standardized Tests", "Checklists or Profiles" and "Evaluation of Communication with a Coding System in the Natural Environment" measurement tools (Adams, 2002). Pragmatic Language Test-2 (PDT-2) [Test of Pragmatic Language-Second Edition (TOPL-2; Phelps-Terasaki & Phelps-Gunn, 2007)] is one of the norm-based standardized tests used to evaluate pragmatic language skills. The test consists of six basic sub-components: physical context, audience, subject, purpose, visual-gesture cues, and abstraction. PDT-2 extensively evaluates the pragmatic language skills of children between the ages of 6-18 with 43 items. The use of pictures and stories that include natural-everyday contexts and interactions in the assessment process provides many different contexts for pragmatic skills. At the same time, pictures and stories allow for practitioner-child interaction. For this reason, it was thought that the adaptation, validity and reliability study of the "Test of Pragmatic Language-2 (TOPL-2)" evaluation scale would contribute to the literature.

2. METHOD

The study group of the research included 260 tipic developed children and 52 children with developmental delay between the ages of six to twelve years attending the schools and institution chosen among 14 the primary schools and secondary schools that are affiliated to the Ministry of National Education, and special education and rehabilitation institutions in the central district of BOLU province. The group with developmental retardation in the study consisted of children with autism spectrum disorder (OSB) and mental disabilities, who are known to experience difficulties in pragmatic language skills.

Pragmatic Language Test-2 (PDT-2) Turkish form and Autism Behavior Checklist were used as data collection tools in the study. Pragmatic Language Test-2 (PDT-2) Turkish form was applied to all sampling during the data collection process. Autism Behavior Checklist was applied only to children with ASD.

During the PDT-2 adaptation process, the principles stated by the International Testing Commission were taken into account (International Test Commission-ITC, 2005). Translation of PDT-2 into Turkish is the first step of the adaptation work. At this stage, respectively; Translation was made, a focus group meeting was held, expert opinion was received and a pilot application was made.

The research data were collected by considering the principles in the PDT-2 applicator's handbook. PDT-2 test is applied exactly. The practitioner gave information to the child about the research objective and test materials. Then he placed the picture book so that the child can see it. The child was asked to look at the picture, listen to the question, and then answer the question. The application of the test took between 45-60 minutes.

The data collected during the research were analyzed by SPSS 25 Software program. The content validity was checked for the validity of the PDT-2 test. Kuder-Richardson 20 (KR-20) and Cronbach alpha (α) reliability coefficients were calculated for reliability. PDT-2 test is a test with different item difficulties, which is created by giving the correct answer 1- wrong answer 0 code. For this reason, the reliability of PDT-2 in this study was calculated with the Kuder-Richardson 20 (KR-20) reliability coefficient. PDT-2 is also a multidimensional test. For this reason, Cronbach's alpha (α) reliability coefficient was also calculated for PDT-2 and its sub-dimensions.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

Within the scope of the Pragmatic Language Test-2 (PDT-2) validity study, item analysis was performed as well as the content validity was calculated. The value for item difficulties (p) varies between 1 and 0. When the p values obtained in line with this information are examined, it is seen that item 11, item 29 and item 40 are a difficult

question, while item 35, item 38 and item 41 are medium difficulty questions, and the remaining 37 items are an easy question.

When we look at the item discrimination index findings made within the framework of the validity study, it is seen that the item discrimination value of item 1 can be tested with a high but minimum correction; it is seen that the distinctiveness of item 40 can be tested with medium difficulty and maximum correction. The remaining 41 items were found to have a very high discrimination value. PDT-2, which consists of 43 items, gained the feature of a final form in Turkish with 43 items.

The entire sample group was included in the validity and reliability study of the test. As a result of the analysis, the reliability coefficient (KR-20) of the test was calculated as .0.98, Cronbach alpha reliability coefficient; PDT-2 for all .97, in PDT-2 sub-dimensions, Physical Context was calculated as .81, Audience as .95, Topic as .95, as Purpose .97, as Visual-Gestural Cues .84, as Abstractions .89.

In the validity study, it was found that the test can distinguish the pragmatic language skills of children with normal development and developmental delay. As a result of item analysis, it was determined that item difficulty and item discrimination values were within acceptable limits.

As a result of the study, it has been determined that the test is suitable for Turkish language and culture, has a high level of reliability and sufficient validity, and the test can be used to evaluate the pragmatic language skills of Turkish children.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: BAİBÜ Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 27.12.2018

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2018/325

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazar 1: Araştırmaya katkı oranı %60. Araştırmanın tasarlanması, veri analizi, raporlaştırma.

Yazar 2: Araştırmaya katkı oranı %40. Yöntemin belirlenmesi, danışmanlık, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları.

ÇATIŞMA BEYANI

Bulunmamaktadır.